

บทที่ 3

สร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน

1 บทนำ

ความร่วมมือของอาเซียนด้านสังคมและวัฒนธรรม หรือที่เรียกว่า “ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม” เป็นเสาหลักที่สำคัญของการสร้างประชาคมอาเซียน นอกเหนือจากความร่วมมือด้านการเมือง ความมั่นคงและเศรษฐกิจ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมุ่งหวังให้เป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) โดยมีความร่วมมือเฉพาะด้านภายใต้สังคมและวัฒนธรรมอาเซียนที่ครอบคลุมหลายด้าน เสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมจึงเป็นเสาที่สร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาคมอาเซียน เผชิญการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีด้านต่างๆ ที่มีผลให้มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้า บริการ และการลงทุนทั้งนักธุรกิจ ผู้ประกอบวิชาชีพ และแรงงาน รวมทั้งการเคลื่อนย้ายอย่างเสรียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ เป้าหมายหลักตามกฎบัตรอาเซียนด้านสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC)

วัตถุประสงค์หลัก เพื่อสร้างความพร้อมของอาเซียนให้สามารถรับมือกับความท้าทายทางสังคม แก้ไขปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อในระดับภูมิภาคพัฒนาและเสริมสร้างสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในภูมิภาคให้ดีขึ้น รวมถึงลดผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจของอาเซียน

เป้าหมาย - สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน

- พัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- เพิ่มพูนความเป็นอยู่ที่ดีและการดำรงชีวิตของประชาชนอาเซียน
- ส่งเสริมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง “People Center”
- ส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน

ประกอบด้วยความร่วมมือ 6 ด้าน ได้แก่ 1.การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2.การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม 3.สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม 4.ส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 5.การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน 6.การลดช่องว่างทางการพัฒนา

ของเงินทุน

การก้าวเข้าสู่ประชาสังคมอาเซียนถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ กล่าวไว้ว่า “อาเซียนเป็นเวทีที่กว้างขึ้น หรือเป็นเครื่องมือในการสร้างความเท่าเทียมกันของคนกว่า 600 ล้านคนในภูมิภาคนี้ ที่จะมีความมั่นคงและมีโอกาสที่เป็นธรรมมากขึ้น เราต้องเห็นความสำคัญของเสาหลักต้นที่สาม คือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม เพราะเมื่อก้าวสู่เวทีอาเซียน คนที่อาเซียนต้องการ จะเป็นคน

ที่มีคุณภาพ สามารถบริหารจัดการระบบ ระเบียบของสิ่งต่างๆ ได้ดี มีความเป็นมืออาชีพ มีความภาคภูมิใจ จะทำให้ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย และโอกาสในการทำงานจะกว้างขึ้น คนอาเซียนต้องปรับตัวได้ตลอดชีวิต ทาวิธีที่จะดำรงรักษาเอกลักษณ์ของตัวเองเอาไว้ให้ได้”¹ สะท้อนให้เห็นว่า อาเซียนให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังสำคัญที่มีส่วนร่วมสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มที่ เพราะยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และความมั่นคงของคนไทยในการดำรงชีวิต ขณะที่ ยังมีปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันในสังคม การขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับอาเซียน บทบาทของอาเซียน และบทบาทของไทย รวมทั้งผลประโยชน์ที่ประเทศจะได้รับเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตลอดจนผลกระทบต่อประชาชนทั้งภาคการผลิต การลงทุน และภาคแรงงานของประเทศ และผลกระทบต่อด้านสังคม เช่น โรคระบาดต่าง ๆ ปัญหายาเสพติด การส่งเสริมและคุ้มครองทางสังคม เป็นต้น ถือเป็นความท้าทายที่สำคัญของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทย ที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันคิด ช่วยกันออกแบบ และร่วมกันผลักดันให้สิ่งที่คนไทยต้องการเห็นเกิดผลเป็นรูปธรรม

ดังนั้น โจทย์ของการระดมความคิดเห็นในการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. ก็คือ จะสร้างสังคมไทยแบบไหนให้มีที่ยืนในอาเซียนอย่างมั่นคง ภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ของการเป็นประชาคมอาเซียน ที่นำมาซึ่งแรงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการบริหารจัดการทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม อาทิ ประเทศไทยจะพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยอย่างไรให้เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ จะดูแลให้มีระบบการคุ้มครองให้กับประชากรไทยกว่า 66 ล้านคน พร้อมกับการดูแลประชากรของประเทศสมาชิกที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างไร ขณะเดียวกันคนไทย โดยเฉพาะกำลังแรงงานทั้งที่เป็นผู้ประกอบการและแรงงานทุกภาคการผลิตจะต้องปรับตัวอย่างไร เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพสูง แรงงานไทยมีคุณภาพ แข่งขันได้ และทำงานร่วมกับคนต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการคุ้มครองทั่วถึง โดยใช้โอกาสจากปัจจัยภายนอกของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนผลักดันกลไก นโยบาย กฎหมาย และการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนไทย ภายใต้สังคม วัฒนธรรม การแบ่งปันและเอื้ออาทรระหว่างประชากรอาเซียนและประเทศสมาชิกอาเซียน

2 ความร่วมมือด้านสังคมวัฒนธรรมภายใต้ประชาคมอาเซียน

ประเทศไทยมีบทบาทในด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมาอย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ริเริ่มแนวคิดการพัฒนาสังคม² เมื่อปี พ.ศ. 2538 ในการประชุมผู้นำรัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ เป็นครั้งแรกที่ผู้นำอาเซียนแสดงเจตจำนงให้มีการยกระดับความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคมให้ทัดเทียมกับความร่วมมือด้านการเมืองและเศรษฐกิจของอาเซียนโดยได้ระบุไว้ใน “ปฏิญญากรุงเทพ ปี ค.ศ. 1995” และมีแนวทางการ

¹ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ อ้างถึงในการบรรยาย เรื่อง”การเตรียมความพร้อมของข้าราชการ ในเรื่องความเปลี่ยนแปลงด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน” โดย นางสาวรารากร งามดี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 25 เมษายน 2556 เข้าถึงได้จาก www.ocsc.go.th/ocsc/th/files/CSTI/AEEN%20unit/cn%252550.pdf

² แพรภัทร ยอดแก้ว. 2555. เอกสารประกอบการสอน รหัสวิชา 2000111 วิชาอาเซียนศึกษา (ASEAN Studies) 2555 โปรแกรมสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/506648>

ดำเนินการที่เน้นความไว้วางใจร่วมกันในการพัฒนามนุษย์ ความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยี และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต่อมาไทยก็ได้มีส่วนผลักดันมติสำคัญ อาทิ การจัดทำวิสัยทัศน์อาเซียน (ASEAN Vision) ให้ครอบคลุมความร่วมมือด้านการเมืองและสังคมของอาเซียน การจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint : ASCC) ซึ่งที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2552 ได้ให้การรับรองแผนฯ ดังกล่าว และประเทศไทยได้ขับเคลื่อนงานในส่วนการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพสังคมไทยภายใต้กรอบอาเซียนที่สำคัญ อาทิ

2.1 ความร่วมมือด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ภายใต้กรอบและกิจกรรมที่จะทำให้อาเซียนบรรลุเป้าหมายการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมซึ่งมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นสังคมที่รับผิดชอบเพื่อก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเอกภาพเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน สร้างสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชาชนมีส่วนร่วม มีคุณภาพชีวิตและสวัสดิการที่ดีขึ้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักของไทย ในการประสานการดำเนินงานตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) ซึ่งในการเตรียมความพร้อมการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ได้มีการประชุมและประสานการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การทำงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และการลดช่องว่างการพัฒนา โดยผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี และคณะทำงานประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธาน และปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ

2.2 การบูรณาการความร่วมมือด้านสังคมวัฒนธรรมอาเซียนกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และยุทธศาสตร์ประเทศ ได้แก่ *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค* โดยมีแนวทางสำคัญ อาทิ จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรีด้านแรงงาน ภายใต้กรอบความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการออกไปทำงานต่างประเทศ พัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจรวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยกย่องทักษะด้านอาชีพ ทักษะด้านภาษาและสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองทางสังคม การยกระดับการให้บริการด้านสุขภาพและบริการสาธารณสุขทั้งบุคลากรและมาตรฐานการให้บริการเพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพของภูมิภาค (Medical Hub) และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษามีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2.3 ความร่วมมือด้านการศึกษา ดำเนินการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนตามข้อผูกพันของปฏิญญาชะอำ-หัวหิน โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษาและขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา การสร้างความ

เป้าหมายและพันธกรณีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้กำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา โดยการบูรณาการด้านการศึกษาให้เป็นวาระการพัฒนาของอาเซียน สร้างสังคมความรู้ โดยส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง การเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย สร้างความตระหนักรับรู้เรื่องอาเซียนในกลุ่มเยาวชน เพื่อสร้างอัตลักษณ์อาเซียนบนพื้นฐานของมิตรภาพและความร่วมมือซึ่งกันและกัน และกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์การลงทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียน โดยดำเนินกิจกรรมเชิงยุทธศาสตร์และพัฒนาคุณสมบัติ ความสามารถ การเตรียมความพร้อมที่ดีให้กับแรงงานอาเซียนเพื่อที่จะเอื้อต่อการรับมือกับประโยชน์และกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการรวมตัวในภูมิภาค

เข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน อีกทั้งนโยบายการศึกษาภายใต้นโยบายรัฐบาลปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน โดยที่ผ่านมามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เตรียมความพร้อมด้วยการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา/ทักษะภาษาอังกฤษทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน อาทิ การจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษทั้งสายสามัญและสายอาชีพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างสถานศึกษา/สถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศ พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู พัฒนา/ผลิต/จัดสรรสื่อการสอน สื่อเทคโนโลยี สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน สร้างความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างไทย-สิงคโปร์ พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาไทย พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาไทย (SEAMEO RIHED) และดำเนินโครงการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน รวมทั้งฝึกอบรมให้กับบุคลากรภาครัฐในประเทศต่างๆ ของภูมิภาคเอเชีย

2.4 ความร่วมมือด้านแรงงาน มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อพัฒนาทักษะและมาตรฐานฝีมือแรงงานอาเซียนให้สามารถแข่งขันได้และเป็นที่ยอมรับในนานาประเทศ รวมทั้งการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และความปลอดภัยในการทำงานและส่งเสริมสวัสดิการของผู้ใช้แรงงาน ทั้งนี้ มีกลไกสำคัญ ได้แก่ การประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านแรงงาน (ASEAN Labor Ministers Meeting-ALMM) ซึ่งมีการประชุมทุกสองปี รัฐมนตรีอาเซียนด้านแรงงานมีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านแรงงาน (ASEAN Senior Labor Officials Meeting-SLOM) ซึ่งมีการประชุมเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ อาเซียนยังได้ขยายความร่วมมือไปเป็นกรอบอาเซียน + 3 ทั้งในระดับการประชุมรัฐมนตรีแรงงานอาเซียน +3 และการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน +3 ด้านแรงงาน นอกจากนี้ เมื่อปี 2550 ผู้นำในประเทศอาเซียนได้ให้การรับรองปฏิญญาอาเซียนเรื่องการปกป้องและส่งเสริมสิทธิของแรงงานย้ายถิ่น (ASEAN Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers หรือ ACMW) และได้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามปฏิญญาดังกล่าวเมื่อเดือนกรกฎาคม 2550 คณะกรรมการชุดนี้ดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐมนตรีอาเซียนด้านแรงงาน ปฏิญญานี้ระบุให้ทั้งประเทศต้นทางและปลายทาง สนับสนุนศักยภาพและศักดิ์ศรีของแรงงานย้ายถิ่น รวมทั้งตระหนักในสิทธิพื้นฐานของแรงงานรวมทั้งครอบครัวที่อาศัยอยู่ในประเทศปลายทาง และยังระบุข้อผูกมัดของทั้งประเทศต้นทางและปลายทาง

นอกจากนี้ ตามพันธกรณีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ในสาขาวิชาชีพหลัก เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพแรงงานเชี่ยวชาญในสาขาที่กำหนดได้อย่างเสรีระหว่างประเทศสมาชิกในอาเซียน โดยปัจจุบันมีการลงนามข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมไปแล้วใน 8 สาขาวิชาชีพหลัก ได้แก่ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม พยาบาล แพทย์ ทันตแพทย์ นักสำรวจ นักบัญชี และบริการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานสร้างความร่วมมือด้านแรงงานระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ยังไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร

ข้อตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน

ข้อตกลงยอมรับร่วม	วันเวลาและสถานที่ลงนาม
<ul style="list-style-type: none"> ข้อตกลงการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพวิศวกรรม (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Engineering Services) 	9 ธันวาคม 2548 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย
<ul style="list-style-type: none"> ข้อตกลงการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพพยาบาล (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Nursing Services) 	8 ธันวาคม 2549 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์
<ul style="list-style-type: none"> ข้อตกลงการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Architectural Services) 	19 พฤศจิกายน 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์
<ul style="list-style-type: none"> กรอบความตกลงว่าด้วยข้อตกลงวิชาชีพด้านการสำรวจ (ASEAN Framework Arrangement for the Mutual Recognition of Surveying Qualifications) 	
<ul style="list-style-type: none"> ข้อตกลงการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพแพทย์ (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Medical Practitioners) 	26 กุมภาพันธ์ 2552 ณ จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> ข้อตกลงการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพทันตแพทย์ (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners) 	
<ul style="list-style-type: none"> กรอบความตกลงว่าด้วยข้อตกลงวิชาชีพบัญชี (ASEAN Mutual Recognition Arrangement Framework on Accountancy Services) 	
<ul style="list-style-type: none"> ข้อตกลงการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพการท่องเที่ยว (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals) 	9 มกราคม 2552 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม โดย ประเทศสมาชิกทั้งหมด ยกเว้นประเทศไทย 9 พฤศจิกายน 2555 ประเทศไทย ลงนาม ณ กรุงเทพมหานคร

สถานะข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน

☞ **วิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม พยาบาล แพทย์ และทันตแพทย์** ประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำมาตรฐานคุณสมบัติวิชาชีพไว้อย่างชัดเจนแล้ว โดยมีการระบุถึงคุณสมบัติด้านการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การมีใบอนุญาตภายในประเทศของตนเอง การศึกษาต่อเนื่อง และเรื่องจริยธรรม โดยหากนักวิชาชีพที่มีคุณสมบัติครบถ้วน สามารถเดินทางไปขอใบรับรองในสาขาวิชาชีพของประเทศในอาเซียน เพื่อปฏิบัติงานได้

☞ **วิชาชีพด้านการสำรวจ และบัญชี** ประเทศสมาชิกอาเซียนไม่ได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติ เนื่องจากแต่ละประเทศยังมีรูปแบบการศึกษาและวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน จึงได้วางกรอบแนวทางเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปทำงาน (MRA Framework) ทั้งนี้ เมื่อสมาชิกอาเซียนใดมีความพร้อมก็สามารถเข้าร่วมเจรจายอมรับคุณสมบัติของกันและกัน โดยได้วางหลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการยอมรับ ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์เรื่อง การศึกษา การสอบ ประสบการณ์ กระบวนการให้การยอมรับ ระบบข้อมูลเอกสาร ระเบียบวินัย มาตรฐานและแนวปฏิบัติสากล

☞ **วิชาชีพด้านการท่องเที่ยว** การจัดทำข้อตกลงในการกำหนดคุณสมบัติในลักษณะของสมรรถนะเป็นหลัก (Competency-based) ในสาขาที่พัก และสาขาการเดินทาง จำนวน 32 ตำแหน่งงาน ทั้งนี้ ผู้ผ่านการรับรองคุณสมบัติและได้รับใบรับรองโดยใช้มาตรฐานวิชาชีพดังกล่าวมีสิทธิในการเดินทางไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนได้

ทั้งในด้านแนวทางการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล เนื่องจากเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อทางสังคมของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะระบบการพัฒนาและคุ้มครองแรงงานที่ยังมีความแตกต่างกันมาก แต่ในระยะยาวมีความจำเป็นต้องส่งเสริมความร่วมมือในด้านนี้มากขึ้น เนื่องจากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ เพื่อทดแทนแรงงานในประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลง

2.5 ความร่วมมือด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ของประเทศไทย และได้ลงนามไปแล้ว 3 สาขาวิชาชีพ ได้แก่ วิชาชีพพยาบาล วิชาชีพแพทย์และทันตแพทย์ ขณะนี้ อยู่ระหว่างการจัดทำรายละเอียดกฎระเบียบและข้อบังคับ นอกจากนี้ จะพิจารณาจัดทำข้อตกลง MRAs เพิ่มอีก 7 สาขา ได้แก่ 1) สาขาการแก้ไขความผิดปกติของการสื่อความหมาย 2) สาขากิจกรรมบำบัด 3) สาขาเทคโนโลยีหัวใจและทรวงอก 4) สาขารังสีเทคนิค 5) สาขาจิตวิทยาคลินิก 6) สาขากายอุปกรณ์ และ 7) สาขาการแพทย์แผนจีน และอีก 2 ศาสตร์ คือ ทัศนมาตรศาสตร์ หรือผู้ที่ประกอบวิชาชีพด้านตรวจวัดสายตา และศาสตร์โครแพรคติกจัดกระดูก ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย โดยจะมีการตั้งคณะทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดทำ MRA ดังกล่าว

ความร่วมมือสาธารณสุขในอาเซียน ได้ดำเนินการผ่านกลไกความร่วมมือ 3 ระดับ ได้แก่ 1) การประชุมระดับรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน (ASEAN Health Ministers' Meeting: AHMM) 2) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการพัฒนาสาธารณสุข (Senior Official's Meeting on Health Development: SOMHD) 3) การประชุมคณะทำงาน/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีคณะทำงานด้านต่างๆ เช่น การควบคุมโรคติดต่อ การควบคุมและป้องกันโรคเอดส์ การพัฒนาฯ ด้านความปลอดภัยของอาหาร ด้านการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับการระบาดใหญ่ และการควบคุมยาสูบ ทั้งนี้ ในการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอาเซียนครั้งที่ 11 อย่างเป็นทางการภายใต้หัวข้อ “ประชาคมอาเซียน 2558: โอกาสและความท้าทายด้านสุขภาพ” และการประชุม ASEAN Plus Three Health Ministers Meeting ครั้งที่ 5 เมื่อเดือนกรกฎาคม 2555 ได้มีการออกแถลงการณ์ตกลงร่วมกันที่จะแก้ปัญหาสุขภาพและพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขของประเทศอาเซียน อาทิ การร่วมกันผลักดันให้มีการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ให้มีการเข้าถึงการบริการสุขภาพที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) และการจัดตั้งเครือข่าย ASEAN+3 ด้านหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยให้ประเทศไทยเป็นต้นแบบระบบหลักประกันสุขภาพและเป็นผู้ประสานงาน เนื่องจากผลการดำเนินงานของประเทศไทย ประสบผลสำเร็จและมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง การร่วมกันดำเนินการอย่างเข้มแข็งตามข้อตกลงสหประชาชาติเรื่องโรคไม่ติดต่อ การควบคุมโรคเอดส์ให้เข้าสู่การเป็นศูนย์ (Triple Zero Targets) โดยไม่มีการกีดกันผู้ติดเชื้อ ไม่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ และไม่มีคนตายจากเอดส์ และการดำเนินการจัดการกับปัญหาโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ รวมทั้งโรคที่สำคัญอื่นๆ โดยเฉพาะโรคไข้เลือดออกและไข้มาลาเรียดื้อยา โดยเน้นการรณรงค์กำจัดรากของปัญหา การจัดหาและใช้ยา และการพัฒนาเครือข่ายนักระบาดวิทยา

พันธกรณี/ข้อตกลงร่วมด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน

- 1. ข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangement : MRAs) ในคุณสมบัติทางวิชาชีพ พยาบาล แพทย์ และทันตแพทย์** มีหลักการ คือ เปิดให้แพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล ในประเทศอาเซียนอื่นได้โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ โดยแพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาลต่างชาติ ที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน ซึ่งในส่วนของประเทศไทยหน่วยงานประเมินและกำกับดูแล ได้แก่ 1) วิชาชีพแพทย์ คือ แพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข 2) วิชาชีพทันตแพทย์ คือ ทันตแพทยสภา 3) วิชาชีพพยาบาล คือ สภาการพยาบาล ซึ่งการดำเนินงานจะอยู่ภายใต้การดูแลของ ASEAN Joint Coordinating Committee on Medical Practitioners ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศสมาชิก
- 2. ข้อตกลงด้านการป้องกัน ไข้ระวังควบคุมโรค และการเข้าถึงบริการทางการแพทย์** ดำเนินการตาม Bali Concord II และ III และต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย MDGs และกฎอนามัยระหว่างประเทศ (IHR) โดยประเทศไทยมีข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับด้านนี้ในระดับภูมิภาค เช่น 1) Declaration of the 8th ASEAN Health Ministers Meeting ซึ่งดำเนินการตาม MDGs และการรับมือกับภัยพิบัติ/โรคระบาด 2) 7th ASEAN Summit Declaration on HIV/AIDs ซึ่งเน้นการเข้าถึงบริการสุขภาพ ด้วยยาในการป้องกันโรคติดต่อ เชื้อเอชไอวี และโรคเอดส์ 3) Joint Declaration of the Special ASEAN Leaders Meeting on Severe Acute Respiratory Syndrome (SARAS) เน้นการป้องกันการอุบัติใหม่/อุบัติซ้ำของโรคระบาด เป็นต้น

2.6 ความร่วมมือด้านการป้องกันภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติ ไทยมุ่งขับเคลื่อนตามกรอบขององค์การสหประชาชาติและสอดคล้องกับกรอบของอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและการค้ามนุษย์เป็นหลัก ประเทศไทยได้ลงนามเป็นประเทศสมาชิกในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime : UNTOC) เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2543 มีขอบเขตการใช้บังคับอนุสัญญา UNTOC ครอบคลุมด้านการป้องกัน การสืบสวน และการฟ้องคดีอาญาสำหรับการมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม การฟอกทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด การฉ้อราษฎร์บังหลวง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม และสำหรับความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไปเมื่อมีลักษณะเป็นความผิดข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรม³ ซึ่งประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2556 ส่งผลให้ไทยพร้อมที่จะดำเนินกระบวนการยื่นสัตยาบันเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารด้านการค้ามนุษย์ตามขั้นตอนต่อไป

³ หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ เลขที่ กต 0605/2338 ลงวันที่ 15 กันยายน 2543

กรอบการขับเคลื่อนงานด้านยาเสพติดระดับสากล

นอกจากอนุสัญญา UNTOC แล้ว ไทยยังมีพันธกรณีที่ต้องถือปฏิบัติตามหลักการสากลในอนุสัญญาข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติด อีก 3 ฉบับ ประกอบด้วย

- 1) อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 (Single Convention on Narcotic Drugs 1961) และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยว ว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972 ที่มีเนื้อหาในการควบคุม และจำกัดการใช้ยาเสพติดให้โทษ เพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์เท่านั้น
- 2) อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 (Convention on Psychotropic Substances 1971) มุ่งเน้นการควบคุมและจำกัดการใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทสำหรับทางการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์
- 3) อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการค้ายาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (UN Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988) ที่กำหนด

สำหรับความร่วมมือเกี่ยวกับยาเสพติดในอาเซียน จากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2541 ณ กรุงมะนิลา รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาร่วมว่าด้วยการปลอดยาเสพติดในอาเซียน ค.ศ.2020 (พ.ศ.2563) มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อสู้กับปัญหาการค้ายาเสพติดและการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด ต่อมาในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 33 ระหว่างวันที่ 24-25 กรกฎาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมได้เห็นควรให้ร่นระยะเวลาการบรรลุเป้าหมายของการทำให้อาเซียนเป็นเขตปลอดยาเสพติด จากปี ค.ศ. 2020 เป็น ค.ศ. 2015 เพื่อให้พร้อมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

การดำเนินงานความร่วมมือด้านยาเสพติดในอาเซียน มีกลไกหลักได้แก่ คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด (ASEAN Senior Official on Drug Matters-ASOD) ซึ่งอยู่ภายใต้องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา คือ ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime-AMMTC ได้ร่วมกันยกร่างแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด เมื่อปี 2548 ซึ่งต่อมาที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด ครั้งที่ 30 ที่ประเทศกัมพูชา ได้มีการรับรองแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด ปี พ.ศ. 2552-2558 (ASEAN Work Plan on Combating Illicit Drug Manufacturing, trafficking and Abuse 2009-2015) หรือที่เรียกกันว่า “แผนปฏิบัติการ ASOD” ซึ่งมีการดำเนินการใน 2 เสาหลักของประชาคมอาเซียน ได้แก่ เสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) หัวข้อ B6. Ensuring a drug-free ASEAN โดยมีรายละเอียดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกันและบำบัดรักษายาเสพติด และงานด้านการพัฒนาทางเลือก และเสาประชาคมการเมืองและความมั่นคง (APSC Blueprint) หัวข้อ B4. Non-Traditional Security Issues หัวข้อย่อย B4.1 Strengthen Cooperation in Addressing Non-traditional Security Issues, Particularly in Combating Transnational Crimes and Other Transboundary Challenges ข้อ vi.-xi. มีรายละเอียดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับงานด้านปราบปรามยาเสพติดและเคมีภัณฑ์ที่นำไปใช้ในการผลิตยาเสพติด รวมถึงงานด้านตรวจพิสูจน์ และงานพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) เป็นองค์กรกลางด้านยาเสพติด จะเป็นฐานในการจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอาเซียน เพื่อเป็นหน่วยงานกลางบูรณาการเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้ง 10 ประเทศ โดยกำหนด 4 ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่

1) ความร่วมมือด้านการปราบปรามซึ่งจะร่วมมือทั้งด้านการข่าว การปราบปรามกลุ่มผู้ผลิตในประเทศเมียนมาร์ การสกัดกั้นตามแนวชายแดนท่าอากาศยานและการติดตามยึดทรัพย์สินของขบวนการค้ายาเสพติดข้ามชาติ ทั้งในกลุ่มอาเซียนและประเทศอื่นๆ 2) การลดพื้นที่ปลูกพืชเสพติดด้วยการพัฒนาทางเลือก ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 3) การลดการแพร่ระบาดในกลุ่มที่กำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อสกัดวงจรผู้เสพติดยาใหม่ โดยเฉพาะเยาวชนอาเซียน พร้อมทั้งการสร้างมาตรฐานร่วมกันในด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และ 4) การวิจัยวิชาการการพัฒนาความร่วมมือด้านนิติวิทยาศาสตร์ กฎหมาย เพื่อให้ความร่วมมือของกลุ่มอาเซียนมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

กรอบการขับเคลื่อนงานด้านการค้ามนุษย์ระดับสากล

อนุสัญญา UNTOC มีพิธีสารแนบท้ายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์อยู่ 2 ฉบับ คือ พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (UN Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children) และพิธีสารต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นทางบก ทะเล และอากาศ (Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air) โดยประเทศไทยได้ลงนามในพิธีสารทั้งสองฉบับนี้ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2544

สำหรับความร่วมมือของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ จากที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2547 ที่กรุงเวียงจันทน์ ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองร่วมกันและลงนามในปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children) เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การปรับแก้กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และพัฒนาเครือข่ายระดับภูมิภาคเพื่อการป้องกันและขจัดกระบวนการค้ามนุษย์ ต่อมาในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 21 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555 ประเทศไทยได้ผลักดันให้เร่งรัดการพิจารณาอนุสัญญาเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอาเซียน รวมทั้งผลักดันการจัดทำแผนปฏิบัติการในเรื่องนี้เพื่อปูทางไปสู่การจัดทำอนุสัญญาที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย โดยมีกลไกหลักในการกำกับและขับเคลื่อน ได้แก่ การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Senior Officials Meeting on Transnational Crime - SOMTC) ซึ่งอยู่ภายใต้องค์กรที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime - AMMTC) ปัจจุบันอยู่ระหว่างขั้นตอนการดำเนินงานของคณะทำงาน SOMTC ในการยกร่างอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention on Trafficking in Persons - ACTIP) พร้อมกับแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Regional Plan of Action to Combat Trafficking in Persons - RPA) ควบคู่กันไป

ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ ในระดับทวิภาคี และพหุภาคี ได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างประเทศ รวม 5 ฉบับ ได้แก่ (1) บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่องความร่วมมือทวิภาคีว่าด้วยการจัดการค้าเด็กและสตรี และการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2546 ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างสองประเทศใน 3 เรื่อง ได้แก่ กระบวนการส่งกลับและคืนสู่สังคม กระบวนการดำเนินคดี และการรายงานข้อมูล (2) บันทึกความเข้าใจประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ (กัมพูชา จีน เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม และไทย) ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2547 ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ประกอบด้วย 7 กิจกรรมที่ทั้งหกประเทศจะต้องร่วมมือกัน ได้แก่

การอบรมและพัฒนาศักยภาพ แผนปฏิบัติการระดับชาติ ความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี กรอบกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย การคัดแยกและคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ มาตรการป้องกันและความร่วมมือในภาคท่องเที่ยว (3) บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ลงวันที่ 13 กรกฎาคม 2548 ณ กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการรับ-ส่ง และฟื้นฟูเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะเฉพาะเด็กและสตรี (4) บันทึกข้อตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ว่าด้วยความร่วมมือในการจัดการการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กและการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 24 มีนาคม 2551 ณ กรุงโฮจิมินห์ ประกอบด้วย 5 แผนงาน ได้แก่ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการร่วม การศึกษาสถานการณ์การค้ามนุษย์ การประสานความร่วมมือในการดำเนินการจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานในการคุ้มครองเหยื่อ ความร่วมมือด้านการป้องกันและความร่วมมือในการสืบสวน สอบสวน จับกุมผู้กระทำผิด และ (5) บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ว่าด้วยความร่วมมือเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ลงวันที่ 24 เมษายน 2552 ณ กรุงเนปิดอว์

3 เงื่อนไขและข้อจำกัดของสังคมไทยในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้วมีการคาดการณ์ว่าจะส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการขยายตัวของภาคการค้าและบริการ การลงทุน และการขยายตัวของภาคการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศภายในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น นอกจากนี้ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะช่วยเร่งการพัฒนาคนและสังคมไทยในทุกมิติ แม้ในปัจจุบัน สังคมไทยจะได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน และการบริหารพัฒนาประเทศ ทำให้ภาพรวมสังคมและเศรษฐกิจไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศมากขึ้น การให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต คนไทยมีสุขอนามัยดีขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น นำไปสู่สังคมคนสูงอายุ มีการศึกษาศึกษาขึ้นในเชิงปริมาณ และการกระจายโอกาสให้คนมีการศึกษาได้พัฒนาก้าวหน้าไปมากในทุกระดับการศึกษา แต่ในเชิงคุณภาพ ทั้งคุณภาพครู นักเรียน และนักศึกษา ยังต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นอย่างจริงจัง เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับคุณภาพแรงงานและการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และการดูแลให้คนไทยมีหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง ที่ยังเป็นปัญหาและต้องการการแก้ไข เนื่องจาก อาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศมากยิ่งขึ้นเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอาจตกอยู่ที่กลุ่มประชาชนบางกลุ่มของประเทศ และอาจส่งผลทางสังคมในมิติต่างๆ โดยเฉพาะกับประชาชนที่ไม่สามารถปรับตัวได้ โดยในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการก้าวสู่สังคมอาเซียน สังคมไทยยังมีความไม่พร้อมในหลายเรื่องที่สำคัญ ดังนี้

3.1 ทุมนมนุษย์ของไทยมีข้อจำกัดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

3.1.1 การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทยส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ภายในปี 2567 โดยจำนวนและสัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) จะเริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2554 ขณะที่ประชากรวัยเด็ก (0-14 ปี) มีจำนวนและสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง จะนำไปสู่การขาดแคลนกำลังแรงงานในอนาคตอันใกล้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการผลิตของประเทศ ขณะเดียวกันก็ทำให้ภาระในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาโครงสร้างประชากรของประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ได้แก่ เวียดนาม ไทย และสิงคโปร์ โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 7 แม้ว่าการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศในอาเซียนจะมีระยะเวลาที่แตกต่างกัน แต่จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามบริบทของแต่ละประเทศ

ตารางที่ 1 : สัดส่วนประชากรตามกลุ่มอายุของประเทศในประชาคมอาเซียน ปี 2556

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	ต่ำกว่า 15 ปี	15-64 ปี	65 ปีขึ้นไป
บรูไน	25.3	70.7	4.0
กัมพูชา	30.1	65.7	4.2
อินโดนีเซีย	26.1	68.1	5.8
ลาว	32.1	63.9	4.0
มาเลเซีย	29.1	65.6	5.3
เมียนมาร์	24.4	70.3	5.4
ฟิลิปปินส์	34.3	61.8	3.8
สิงคโปร์	15.6	73.9	10.5
ไทย	18.7	71.4	9.9
เวียดนาม	22.8	71.1	6.1
รวมทุกประเทศ	26.2	67.9	5.9

ที่มา : World Population Prospect, the 2010 Revision, United Nations และผลการคาดประมาณประชากรไทย พ.ศ.2553-2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555 อ้างจาก สุชาติ ทวีสิทธิ์, มาลี สันสุวรรณ,ศุทธิดา ขววัน สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

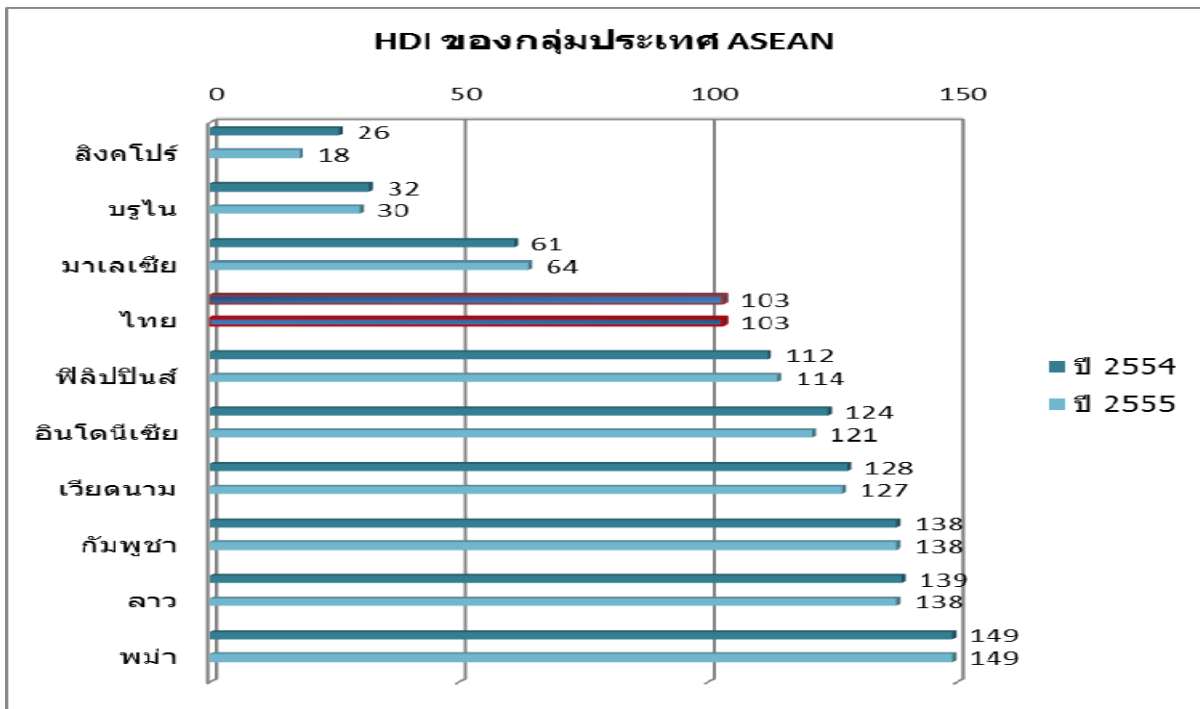
สำหรับประเทศไทย การขาดแคลนแรงงานเป็นประเด็นที่มีความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ปัญหาการขาดคนในภาคการผลิตของไทยจะรุนแรงกว่าประเทศอื่นในอาเซียนถึง 3 เท่า⁴ จากผลสำรวจของธนาคารโลกที่ทำการเก็บข้อมูลของธุรกิจในประเทศต่างๆ ทั่วโลกจำนวน 130,000 แห่ง จาก 135 ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศในอาเซียน 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย หนึ่งในประเด็นที่ทำการสำรวจคือ ร้อยละของธุรกิจที่ประสบกับการขาดแคลนแรงงานที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ จนกลายเป็นอุปสรรคในการทำธุรกิจ ผลสำรวจของธุรกิจที่อยู่ในภาคการผลิต พบว่า ธุรกิจในประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 38.8 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย ร้อยละ 20.2 และประเทศที่ประสบปัญหาน้อยที่สุดคือ อินโดนีเซีย ที่มีเพียงร้อยละ 4.5 เท่านั้น เมื่อนำข้อมูลของประเทศต่างๆ ในอาเซียนมาคำนวณค่าเฉลี่ยโดยไม่นับรวมประเทศไทย พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วธุรกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียนที่พบกับปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 12.6 ของธุรกิจทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศ แสดงว่า ความรุนแรงของปัญหานี้ในประเทศไทย สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอื่นในอาเซียนถึง 3 เท่า และรุนแรงกว่าอินโดนีเซียถึง 8 เท่า ทั้งนี้ ในปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมไทยกำลังประสบปัญหาภาวะการขาดแคลนแรงงานในเชิงปริมาณทั้งในระดับกลางและระดับสูง เนื่องจากนักเรียนในสายอาชีพ ระดับ ปวช. เรียนต่อ ปวส. และต่อระดับมหาวิทยาลัยมากกว่าร้อยละ 70 ต่อปี จากข้อมูลของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พบว่า ในกลุ่มอุตสาหกรรม 6 กลุ่ม มีความต้องการกำลังคนในระยะ 5 ปีข้างหน้า (2554-2558) ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 52.89 และระดับ ปวช. ปวส. ร้อยละ 36 ขณะที่ระดับปริญญาตรีสัดส่วนเพียงร้อยละ 11 เท่านั้น บ่งชี้ว่า การผลิตกำลังคนของไทยยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ประกอบกับเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาคมากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพของภาคการผลิตและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

⁴ ประเทศไทยมีปัญหาขาดแคลนแรงงานมากที่สุดในประชาคมอาเซียน จากองค์ความรู้อาเซียน เข้าถึงจาก <http://www.thai-aec.com/123#ixzz2ZGqTNGvS>

3.1.2 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยยังมีผลไม่น่าพอใจเมื่อเทียบกับนานาชาติ

พิจารณาจากดัชนีการพัฒนาศักยภาพมนุษย์⁵ (Human Development Index หรือ HDI) พบว่า อยู่ในอันดับ 103 จาก 187 ประเทศในปี 2554 และ 2555 เป็นรองประเทศในภูมิภาคเดียวกันและประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ ภูฏาน เกาหลี ฮองกง รวมทั้งสิงคโปร์ บรูไน และมาเลเซีย แต่ยังมีอันดับที่ดีกว่าฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม ขณะที่ขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยที่จัดอันดับโดย IMD (The International Institute for Management Development) อยู่ในระดับต่ำที่อันดับ 51 จาก 60 ประเทศ ในปี 2556 จากที่เคยอยู่ในอันดับที่ 47 ในปี 2552 ซึ่งอยู่ในอันดับเหนือกว่าอินโดนีเซีย (อันดับที่ 52) และฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 59) แต่ยังคงต่ำกว่าสิงคโปร์ (อันดับที่ 4) ค่อนข้างมาก และผลการประเมินการศึกษานักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA)⁶ โดยองค์กรความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) ในปี 2552 ไทยอยู่ในอันดับ 50 จาก 65 ประเทศ ซึ่งอยู่ในกลุ่มต่ำ

แผนภูมิที่ 1 : อันดับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียน ปี 2554-2555

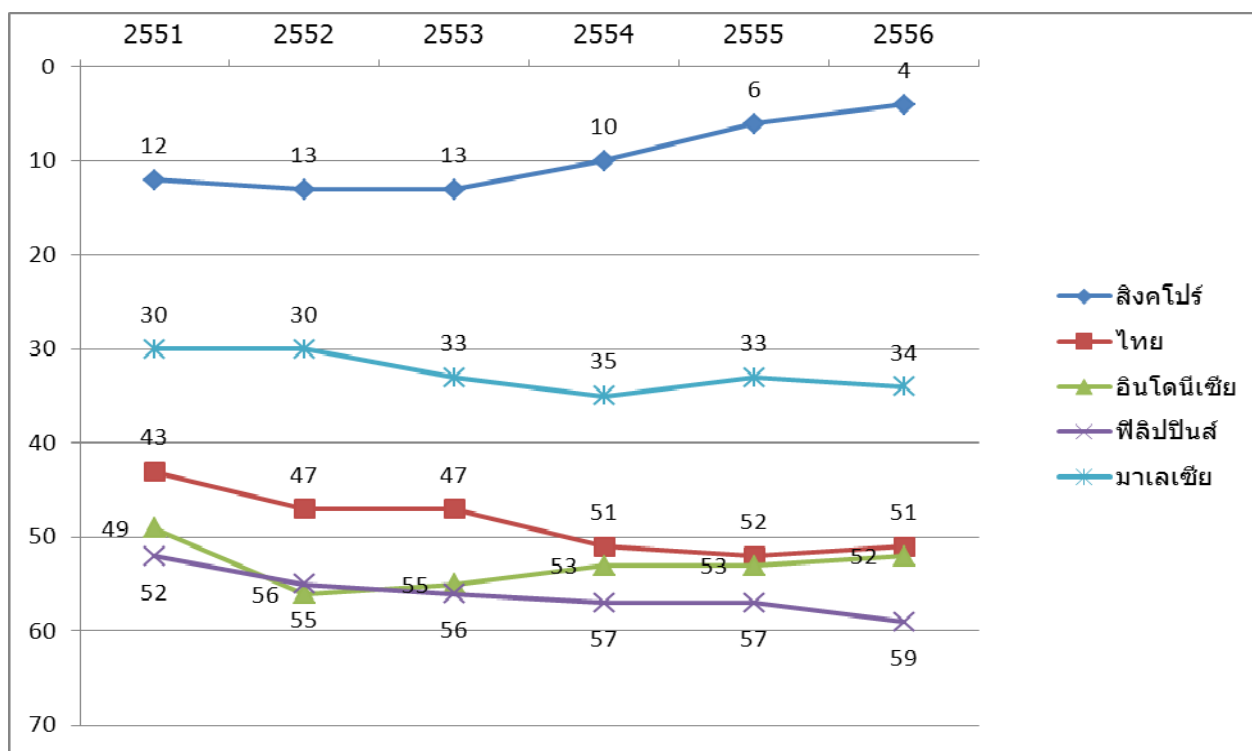

ที่มา : Human Development Report 2011, UNDP

⁵ ดัชนีการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ (Human Development Index หรือ HDI) พิจารณา 3 ด้าน คือ 1) ดัชนีด้านการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดย่อย 2 ตัว ได้แก่ อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ และอัตราการเข้าเรียนอย่างหยาบ 2) ดัชนีอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด และ 3) ดัชนีด้านเศรษฐกิจพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว

⁶ ผลการประเมินการศึกษานักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA) เป็นการประเมินการรู้เรื่อง เน้นความรู้และทักษะที่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างต่อเนื่องและการปรับตัวให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลง

แผนภูมิที่ 2 : ชีตความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านการศึกษา ปี 2551-2556

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook, 2013

หมายเหตุ : ปี 2551-2553 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 55, 57 และ 58 ประเทศ ตามลำดับ
ปี 2554-2555 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 59 ประเทศ
ปี 2556 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 60 ประเทศ

นอกจากนี้ คุณภาพผู้เรียนขั้นพื้นฐานของไทยยังต้องเร่งแก้ไข สะท้อนได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในทุกระดับชั้นและทุกวิชาหลัก ในปี 2555 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ยกเว้นวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 54.48 แม้ว่าที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การปรับโครงสร้างหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษามากขึ้น ควบคู่กับการผลิตและพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ แต่คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกระดับชั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจโดยเฉพาะคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปี 2555 ลดลงจากปีที่ผ่านมาในทุกวิชาหลัก ขณะที่ผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) พบว่า ในปี 2555 คะแนนเฉลี่ยด้านอาชีวศึกษาในระดับ ปวช. มีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะสมรรถนะพื้นฐานและการเรียนรู้ และสมรรถนะพื้นฐานวิชาชีพ ส่วนคะแนนเฉลี่ยในระดับ ปวส. ต่ำกว่าร้อยละ 50 สำหรับผลทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงจาก 171.9 คะแนนในปี 2554 ลดลงเหลือ 130.6 คะแนนในปี 2555 ส่วนผลการสอบความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ทุกวิชามีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (คะแนนเต็ม 300 คะแนน) โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์และภาษา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยทุกระดับอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 2 : คะแนนสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2550–2555 (ร้อยละ)

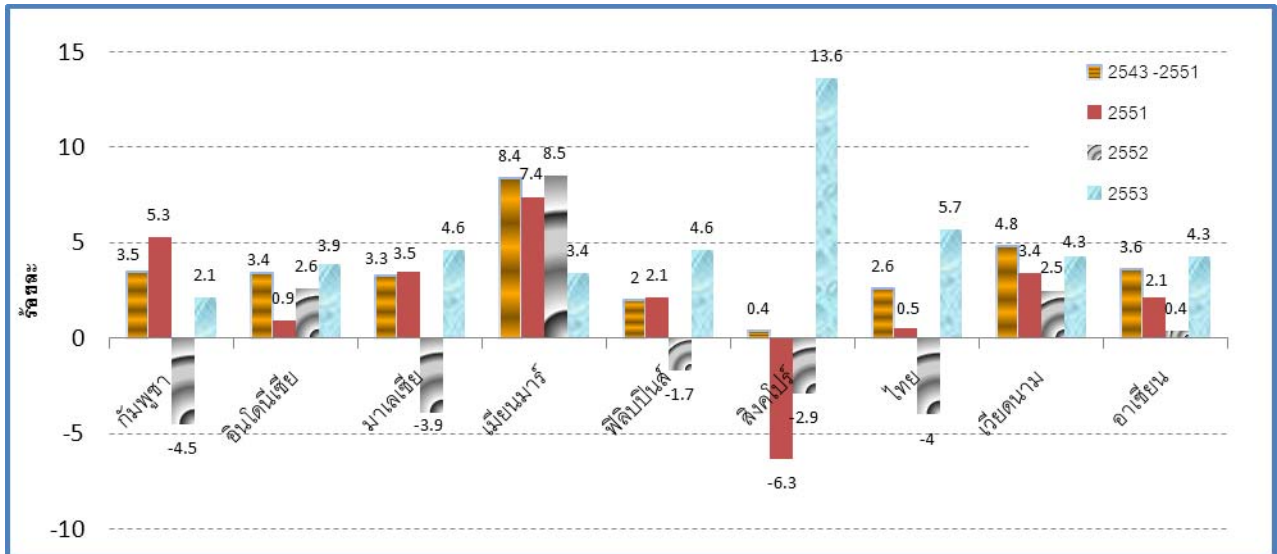
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ประถมศึกษาปีที่ 6						
ภาษาไทย	36.58	42.02	38.58	31.22	50.04	45.68
คณิตศาสตร์	47.54	43.76	35.88	34.85	52.40	35.77
ภาษาอังกฤษ	-	-	31.75	20.99	38.37	36.98
วิทยาศาสตร์	49.57	51.68	38.67	41.56	40.82	37.46
สังคมศึกษา	-	-	33.90	47.07	52.22	44.22
มัธยมศึกษาปีที่ 3						
ภาษาไทย	-	41.04	35.35	42.80	48.11	54.48
คณิตศาสตร์	-	32.64	26.05	24.18	32.08	26.95
ภาษาอังกฤษ	-	34.56	22.54	16.19	30.49	28.71
วิทยาศาสตร์	-	39.39	29.16	29.17	32.19	35.37
สังคมศึกษา	-	41.37	39.70	40.85	42.73	47.12
มัธยมศึกษาปีที่ 6						
ภาษาไทย	50.70	46.42	46.47	42.61	41.88	47.18
คณิตศาสตร์	32.49	35.98	28.56	14.99	22.73	22.72
ภาษาอังกฤษ	30.93	30.64	23.98	19.22	21.80	22.12
วิทยาศาสตร์	34.62	33.65	29.06	30.90	27.90	33.09
สังคมศึกษา	37.76	34.67	36.00	46.51	33.39	36.26

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

3.1.3 ผลผลิตภาพแรงงานของไทยอยู่ในระดับต่ำเป็นข้อจำกัดทั้งการแข่งขันเข้าทำงานของแรงงาน และส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจรวมทั้งของประเทศโดยรวม อัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพแรงงานโดยเฉลี่ยยังอยู่ในระดับต่ำโดยเฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เป็นจุดอ่อนต่อการขยายการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและการเพิ่มผลิตภาพโดยรวมของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความไม่สอดคล้องในเรื่องทักษะของแรงงานกับความต้องการของตลาด

แผนภูมิที่ 3 : อัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยของผลิตภาพแรงงานต่อ GDP
ปี 2543-2551, 2551, 2552 และ 2553 ของประเทศสมาชิกอาเซียน

หน่วย : ร้อยละ

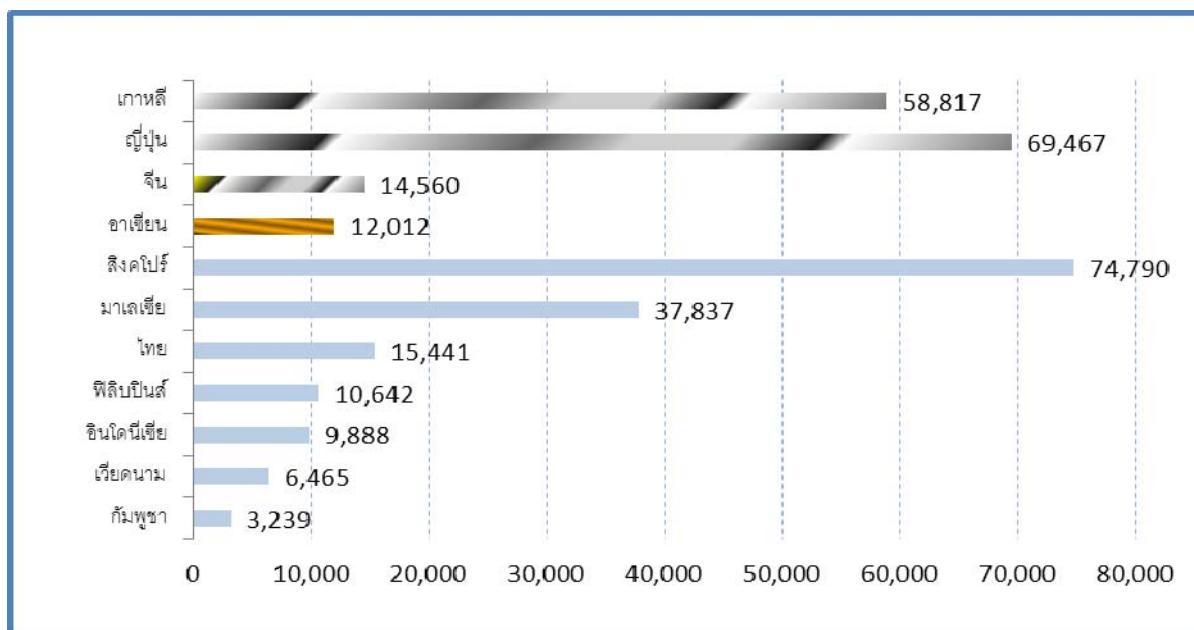
ที่มา : International Labour Organization (2011), Key Indicators of the Labour Market (KILM)

จากข้อมูลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกต่างๆ ในอาเซียน ประเทศไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นของผลิตภาพแรงงานที่ค่อนข้างช้า โดยช้ากว่าอัตราเฉลี่ยของภูมิภาค ยกเว้นในปี 2553 ที่ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพแรงงานที่อัตราร้อยละ 5.7 ซึ่งสูงกว่าอัตราเฉลี่ยอาเซียน ที่ร้อยละ 4.3 ขณะที่ประเทศเมียนมาร์ ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ส่วนสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีอัตราผลิตภาพแรงงานสูงที่สุดในปี 2553 ที่ร้อยละ 13.6 ผลิตภาพแรงงานถือเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่บ่งชี้คุณภาพของแรงงาน การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนย่อมสร้างโอกาสให้กับแรงงานที่มีคุณภาพ แรงงานที่มีทักษะและสมรรถนะย่อมมีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันมากกว่าแรงงานที่ขาดความรู้ ความสามารถ

ในระยะที่ผ่านมาหลายประเทศในอาเซียน อาทิ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย ได้กำหนดมาตรการเพิ่มอัตราค่าแรงขั้นต่ำ เพื่อให้เหมาะสมกับค่าครองชีพที่มีแนวโน้มสูงขึ้นและเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของแรงงาน จากข้อมูลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ เมื่อพิจารณาผลผลิตต่อแรงงาน (Output per Worker) ในปี 2552 พบว่า สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีค่าผลผลิตต่อแรงงานในอัตราที่สูงที่สุด คือ 74,790 ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 5 เท่าของประเทศไทย รองลงมา คือมาเลเซียที่อัตรา 37,837 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 2 เท่าของประเทศไทย

แผนภูมิที่ 4 : ผลผลิตต่อแรงงาน ปี 2009 (Output per Worker)

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : Labour and Social trends in ASEAN 2010 :Sustaining Recovery and Development through Decent Work, ILO Regional Office for Asia and the Pacific, Bangkok : ILO.2010

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในมิติของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หากจะเปรียบเทียบกับประเทศที่มีสถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่ใกล้เคียงกับไทย เช่น สิงคโปร์ พบว่า มีอัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงานสูงกว่าประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ล้วนมีส่วนส่วนประชากรวัยทำงานมากกว่าไทย เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเมียนมาร์ ซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งทางเศรษฐกิจที่สำคัญ การขาดแคลนแรงงานเมื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นความท้าทายที่เลี่ยงได้ยาก แต่สามารถเตรียมความพร้อมได้ โดยการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน การบริหารจัดการปริมาณและการไหลเวียนของแรงงานในประเทศและแรงงานจากต่างประเทศ

ดังนั้น ประเทศไทยควรมีการดำเนินการเชิงรุกหรือใช้โอกาสจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งสู่คุณภาพ พร้อมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพแรงงานให้สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของค่าตอบแทน เป็นต้นแรงจูงใจ เน้นเร่งพัฒนาทักษะคุณภาพแรงงาน และการนำเทคโนโลยีและเครื่องจักรเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิตที่ทันสมัยขึ้นเพื่อให้สามารถผลิตได้มากขึ้น และบรรเทาปัญหาแรงงานทักษะต่ำที่มีแนวโน้มขาดแคลนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศไทยยังคงรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง โดยเฉพาะในด้านการส่งออกในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นทั้งห่วงโซ่อุปทาน

3.1.4 ประเทศไทยมีความเสียเปรียบในด้านภาษาอังกฤษและถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีทักษะภาษาอังกฤษระดับต่ำมาก หากพิจารณาถึงศักยภาพด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสาร และติดต่อธุรกิจการค้าของโลกและประชาคมอาเซียน พบว่า แรงงานไทยยังมีปัญหาด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งผลการจัดอันดับทักษะภาษาอังกฤษของ Education First ปี 2555 จากจำนวน 54 ประเทศ (ที่คนในประเทศไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก) ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 53 (ลิเบีย (54)) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสำรวจความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิต

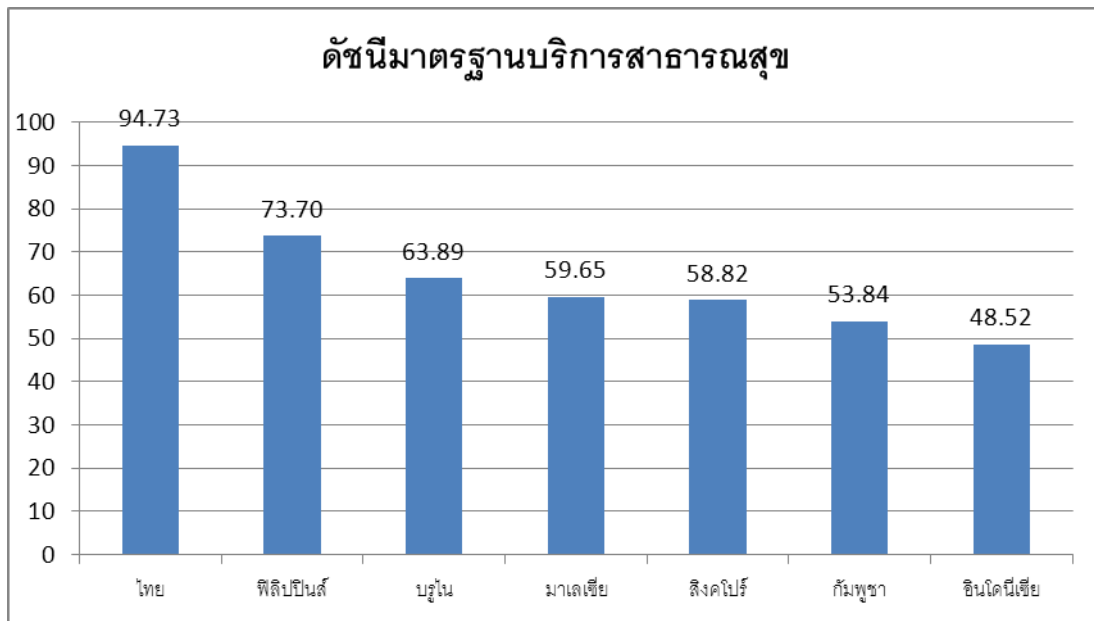
ไทยจากคะแนนสอบของภาษาอังกฤษ TOEFL ในประเทศกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 500 ในขณะที่ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย เมียนมาร์ เวียดนาม กัมพูชา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 500 นอกจากนี้ ผลการทดสอบ O-NET ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 50 โดย ป.6 คะแนนเฉลี่ย 36.98 ม.3 คะแนนเฉลี่ย 28.71 และ ม.6 คะแนนเฉลี่ย 22.12

ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะด้านภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างทักษะให้คนไทยสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นำไปสู่การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต ทักษะการทำงาน และพัฒนาสู่การสร้างสรรคนวัตกรรมในการเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะผลักดันให้เกิดความร่วมมือในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก มีความเข้าใจในความแตกต่างหลากหลาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดความตระหนักรู้และเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนที่เกื้อกูลกัน

3.2 การคุ้มครองทางสังคมยังมีปัญหาการเข้าถึงหลักประกันทางสังคมในบางกลุ่ม และภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติโดยเฉพาะการค้ามนุษย์และปัญหายาเสพติดส่งผลร้ายแรงและมีความซับซ้อนมากขึ้น

3.2.1 การพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าทำให้คนไทยเข้าถึงการมีหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาในเชิงคุณภาพและความเหลื่อมล้ำของการกระจายบุคลากร การดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของไทย ส่งผลให้คนไทยกว่าร้อยละ 99.90 เข้าถึงระบบประกันสุขภาพ และไม่มีปัญหาอุปสรรคด้านการเงิน ทั้งนี้ จากข้อมูลการสำรวจในปี 2556 ของเว็บไซต์ <http://www.numbeo.com> เพื่อจัดลำดับมาตรฐานสาธารณสุขของทั่วโลก โดยพิจารณาองค์ประกอบสำคัญ เช่น ทักษะและสมรรถภาพของบุคลากรทางการแพทย์ อุปกรณ์การวินิจฉัยและรักษาโรคที่ทันสมัย ความเป็นมิตรของบุคลากรทางการแพทย์ เป็นต้น ประเทศไทยได้ถูกจัดให้อยู่ในอันดับ 1 ของโลก คิดเป็นร้อยละ 94.73 ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพกับประเทศต่างๆ ในอาเซียน

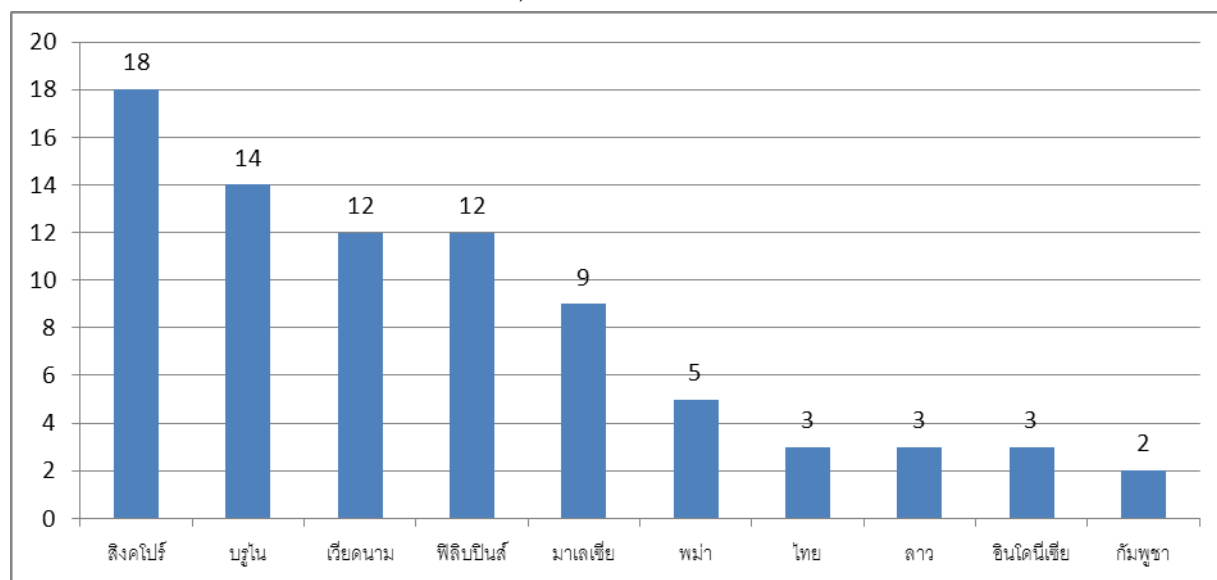
แผนภาพที่ 5 : ดัชนีมาตรฐานบริการสาธารณสุขปี 2556

ที่มา : www.numbeo.com; Health Care Index for Country for 2013

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสัดส่วนของบุคลากรทางการแพทย์ในช่วงปี 2548-2553 ประเทศไทยถือได้ว่ามีอัตราส่วนของแพทย์ต่อประชากรในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน โดยประเทศไทยมีอัตราแพทย์ 3 คน ต่อประชากร 10,000 คน ซึ่งเท่ากับลาว และอินโดนีเซีย ขณะที่สิงคโปร์ มีอัตราแพทย์ต่อประชากรสูงสุดที่ 18 คน ต่อประชากร 10,000 คน รองลงมาเป็นบรูไน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย มีอัตราแพทย์ เท่ากับ 14, 12, 12 และ 9 คน ต่อประชากร 10,000 คน ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการกระจุกตัวของบุคลากรซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ อีกทั้งการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเพิ่มขึ้นของความต้องการบุคลากรทางการแพทย์ของภาคเอกชน แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและหลังวัยเกษียณ การเข้ามารักษาพยาบาลของผู้ป่วยจากประเทศต่างๆ และการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพแพทย์ออกไปทำงานนอกประเทศ รวมทั้งแนวโน้มการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มต่างๆ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ย่อมส่งผลกระทบต่อการยกระดับมาตรฐานของการให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพและมีความทั่วถึงประชากรในทุกพื้นที่ของประเทศด้วย

แผนภาพที่ 6 : จำนวนแพทย์ต่อประชากร 10,000 คนในช่วงปี 2548-2553

ที่มา : Human Development Report 2013, UNDP

นอกจากนี้ รายงานด้านการให้บริการสุขภาพของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทยไปสู่สังคมผู้สูงอายุ และการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น อาทิ โรคหัวใจ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น การพัฒนาระบบการให้บริการสุขภาพของไทย จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้ครอบคลุมถึงกลุ่มคนต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มคนในพื้นที่ชนบท รวมถึงการดำเนินการผลิตและการกระจายบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข การพัฒนาระบบเครือข่ายบริการสุขภาพ การพัฒนาฐานข้อมูลบริการสาธารณสุขของระบบประกันสุขภาพระบบต่างๆ ให้เป็นระบบเดียวกัน

3.2.2 การพัฒนาและการเคลื่อนย้ายประชากรระหว่างประเทศจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำสุขภาพมากยิ่งขึ้น แม้ว่าระบบการให้บริการสุขภาพของไทยจะมีความก้าวหน้ามากกว่าหลายประเทศในอาเซียน แต่จากลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนติดต่อกัน และเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศจุดหมายปลายทางที่ดึงดูดแรงงานข้ามชาติเข้ามาประกอบอาชีพ การพัฒนาและการอพยพเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทางด้านสุขภาพ จากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ โรคอุบัติใหม่/อุบัติซ้ำ

ทั้งนี้ สถานการณ์ในอาเซียน ยังมีโรคติดต่อที่เป็นปัญหาหลายโรคและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ อาทิ โรคไข้เลือดออก มือเท้าปาก ไข้หวัดนก มาลาเรีย นอกจากนี้ การเปิดเสรีด้านสินค้าและบริการ อาจทำให้มีการเปิดรับอาหารและผลิตภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพมากขึ้น อาทิ สุราและบุหรี่ รวมทั้งอาจเกิดโรคอุบัติใหม่ที่มาในรูปแบบของปัญหายาเสพติด และโรคที่มากับการใช้เครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค และเชื่อมโยงกับมิติทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดยใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์เพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการจัดการเตรียมพร้อมรับมืออย่างรู้เท่าทัน

3.2.3 แรงงานไทยเข้าถึงหลักประกันทางสังคมที่หลากหลาย แต่แรงงานนอกระบบซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึง ประเทศไทยมีการออกแบบการประกันสังคมที่หลากหลาย ทั้งกองทุนประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 กองทุนเงินทดแทน และกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน และได้มีพัฒนาการในด้านการขยายความคุ้มครองของสมาชิกกองทุนประกันสังคมเรื่อยมา ทั้งการขยายสิทธิประโยชน์ในรูปแบบการสงเคราะห์บุตรกรณีชราภาพ กรณีว่างงาน การขยายความคุ้มครองสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 1 คน ขึ้นไป และการขยายความครอบคลุมกลุ่มแรงงานนอกระบบภายใต้การประกันสังคมมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2553 อย่างไรก็ตาม แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ และยังไม่ได้รับการคุ้มครองจากระบบประกันสังคม แม้ว่าจะได้มีการขยายความคุ้มครองให้แรงงานนอกระบบภายใต้การประกันสังคมมาตรา 40 แต่ยังมีแรงงานนอกระบบจำนวนน้อยที่เข้าสู่ระบบดังกล่าว จากข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2555 มีจำนวนเพียง 1.3 ล้านคน จากจำนวนแรงงานนอกระบบทั้งสิ้น ประมาณ 24 ล้านคน

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างประเทศสมาชิกต่างๆ ในอาเซียน จากข้อมูลของ Jones and Maria Stavropoulou (2012) อ้างจาก สมชัย จิตสุชน TDRI พบว่า ยังมีระบบประกันสังคมที่แตกต่างกัน โดยประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่มีสิทธิประโยชน์ครบถ้วนทั้ง 8 กรณี ขณะที่ประเทศกัมพูชายังไม่มีระบบประกันสังคม และเมื่อพิจารณาในส่วนของสิทธิประโยชน์ต่างๆ พบว่า มีเพียงประเทศไทยและเวียดนามที่มีผลประโยชน์ทดแทนกรณีการว่างงาน ซึ่งที่ผ่านมา ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีแนวคิดในการจัดตั้งกองทุนประกันสังคมแรงงานอาเซียนเพื่อรองรับการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติที่เคลื่อนย้ายภายในประเทศสมาชิกอาเซียน

ตารางที่ 3 : ระบบการคุ้มครองทางสังคมของประเทศอาเซียน

ประเทศ	เจ็บป่วย	คลอดบุตร	ชราภาพ	ทุพพลภาพ	สงเคราะห์บุตร	เสียชีวิต	บาดเจ็บจากการทำงาน	ว่างงาน
กัมพูชา								
ลาว	/	/	/	/	/		/	
เมียนมาร์	/	/	จำกัด	จำกัด	จำกัด		/	
เวียดนาม	/	/	/	/	/		/	/
อินโดนีเซีย	In kind		/	/	/		/	
ฟิลิปปินส์	/	/	/	/	/		/	
ไทย	/	/	/	/	/	/	/	/

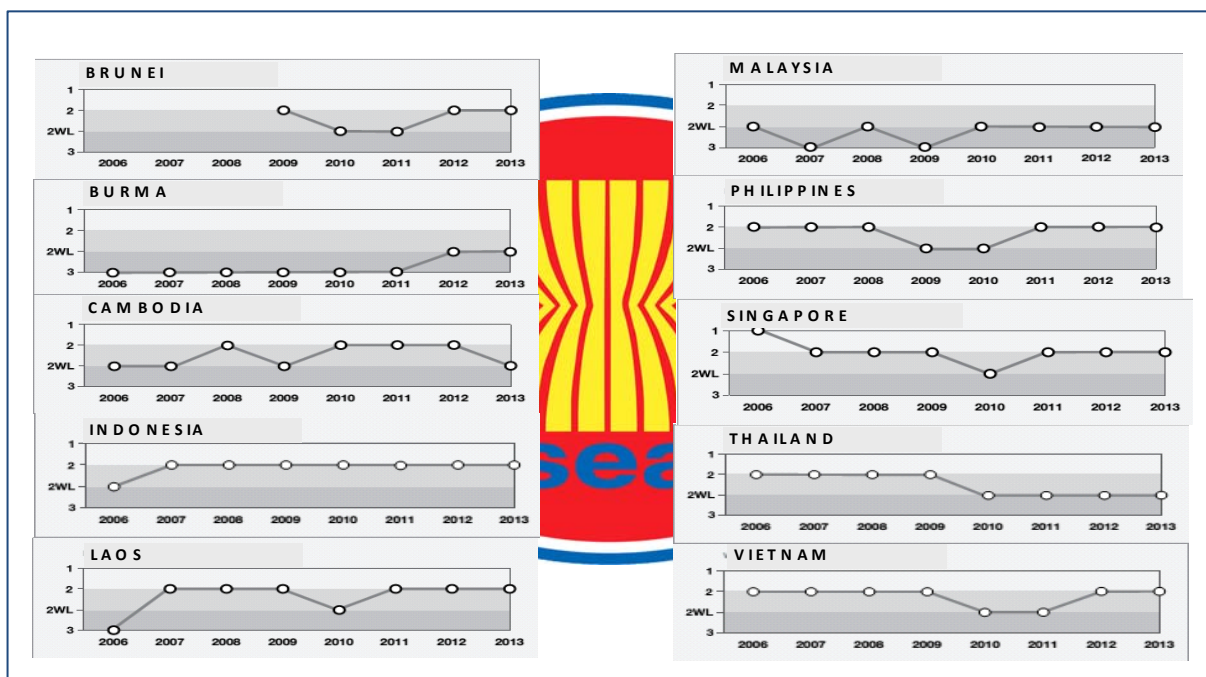
ที่มา : Jones and Maria Stavropoulou (2012) อ้างจาก สมชัย จิตสุชน TDRI

นอกจากนี้ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนคาดว่าจะทำให้เกิดการขยายตัวของการค้าและบริการในสาขาต่างๆ รวมทั้งอาจมีการจ้างงานในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการมากยิ่งขึ้น เช่น การจ้างงานแบบเหมาช่วง การจ้างงานตามชิ้นงาน การให้ความคุ้มครองแรงงานข้ามชาติที่เป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบดังกล่าว จึงถือเป็นประเด็นท้าทายสำคัญที่ประเทศสมาชิกอาเซียนควรต้องพิจารณาาร่วมกันต่อไปในอนาคต

3.2.4 แรงงานข้ามชาติทักษะต่ำที่ล้นไหลเข้ามาในประเทศไทย และมีข้อจำกัดในการเข้าถึงระบบหลักประกันสังคมไทย แรงงานข้ามชาติทุกคนที่เข้ามาในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าจ้างและสวัสดิการต่างๆ เช่นเดียวกับแรงงานไทย โดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติที่มีทักษะต่ำในกลุ่มชั่วคราวตาม MOU พิสูจน์สัญชาติ 3 สัญชาติ ได้แก่ เมียนมาร์ ลาวและกัมพูชา จากข้อมูลของกระทรวงแรงงาน ณ เดือนมิถุนายน 2556 พบว่า มีจำนวนถึง 876,099 คน แรงงานข้ามชาติดังกล่าวยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายได้อย่างแท้จริง เนื่องจากข้อจำกัดในด้านต่างๆ อาทิ ระยะเวลาในการทำงาน ซึ่งแรงงานกลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานไม่เกิน 4 ปี จากนั้นจะต้องถูกส่งกลับไปยังประเทศต้นทาง ทำให้ไม่สามารถรับเงินสมทบได้ตามเงื่อนไข รวมทั้งยังมีข้อจำกัดด้านเอกสารต่างๆ ทำให้ไม่สามารถรับสิทธิประโยชน์ เช่น การคลอดบุตร การสงเคราะห์บุตร สิทธิประโยชน์ชราภาพและการเสียชีวิต เป็นต้น นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ถึงสิทธิ กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากข้อจำกัดด้านภาษา และการหลีกเลี่ยงการดำเนินการตามกฎหมายในการจดทะเบียนของนายจ้าง ทั้งนี้ ได้มีความพยายามในการส่งเสริมให้แรงงานข้ามชาติในกลุ่มนี้เข้าถึงสิทธิต่างๆ มากขึ้น เช่น การให้นายจ้างจัดทำประกันภัยเพื่อคุ้มครองแรงงานข้ามชาติในกรณีประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน โดยมีมาตรฐานเดียวกับแรงงานไทยได้รับ ก่อนที่จะต่อมีการอายุใบอนุญาตทำงาน เป็นต้น

3.2.5 ปัญหาการค้ามนุษย์มีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ประเทศไทยเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ โดยที่เมื่อเดือนมิถุนายน 2556 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี ค.ศ. 2013 คงสถานะประเทศไทยให้อยู่ในระดับที่ 2 ที่ถูกจับตามองเป็นพิเศษ (Tier 2 Watch List) เป็นปีที่ 4 ติดต่อกัน เช่นเดียวกับหลายประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่ถูกประเมินจากสหรัฐอเมริกาให้อยู่ในระดับดังกล่าว เมื่อพิจารณาจำนวนคดีค้ามนุษย์ในช่วงปี 2551-2555 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นคดีประเภทแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีมากที่สุด ในปี 2551 มีจำนวนคดี 20 คดี และเพิ่มสูงขึ้นถึง 227 คดี ในปี 2555 รองลงมาเป็นคดีประเภทบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ในปี 2551 มีจำนวนคดี 13 คดี และเพิ่มขึ้นเป็น 44 คดี ในปี 2555 และคดีประเภทนำคนมาขอทาน ในปี 2551 มีจำนวนคดี 9 คดี และเพิ่มขึ้นเป็น 36 คดี ในปี 2555 สำหรับรูปแบบของการค้ามนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่ (1) การค้ามนุษย์ด้านแรงงานประมง เกิดจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานประมง ส่วนใหญ่เป็นแรงงานข้ามชาติจากเมียนมาร์ และมีแรงงานไทยส่วนหนึ่งที่ตกเป็นเหยื่อขบวนการล่อลวง (2) การนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทาน ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่ถูกนำมาจากประเทศกัมพูชาและเมียนมาร์ (3) การลักพาตัวเด็ก เพื่อวัตถุประสงค์ในการนำเด็กไปกระทำทางเพศและบังคับใช้แรงงาน และ (4) การซื้อขายเด็กทารกตามชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

แผนภาพที่ 4 : การรายงานสถานการณ์ค้ามนุษย์ใน ASEAN

ที่มา : Trafficking in Persons Report 2013 เข้าถึงได้จาก <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2013>

สำหรับการดำเนินงานด้านการค้ามนุษย์ ประเทศไทยได้ประกาศให้ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2547 มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2551 และปัจจุบัน อยู่ระหว่างการยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.... ให้สอดคล้องกับพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็ก นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. 2554-2559) เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2553 เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงาน มีการจัดตั้งกลไกการดำเนินงานระดับชาติ 2 คณะ และคณะอนุกรรมการ 5 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน สำหรับคณะอนุกรรมการตามประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ (1) ด้านการป้องกัน (2) ด้านการดำเนินคดี (3) ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ (4) ด้านการพัฒนาไกล่เกลี่ยนโยบายและการขับเคลื่อน และ (5) ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล ทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการการดำเนินงานตามมาตรการของแต่ละประเด็นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ส่วนในระดับพื้นที่มีคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อเป็นศูนย์กลางการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวก และดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center หรือ OSCC เพื่อช่วยเหลือประชาชนอย่างครบวงจรในปัญหา 4 ด้าน คือ ค้ามนุษย์ แรงงานเด็ก ท้องไม่พร้อม และครอบครัว โดยทำงานแบบครบวงจร บูรณาการร่วมกันของทุกกระทรวง

แม้ว่าประเทศไทยจะได้ดำเนินการในหลายด้านเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ถึงกระนั้น รูปแบบของการค้ามนุษย์ได้พัฒนาไปจากเดิมและมีความซับซ้อนมากขึ้น และเป็นปัญหาที่อาจเชื่อมโยงกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ อาทิ ยาเสพติด การค้าอาวุธเถื่อน รวมถึงปัญหาสังคมต่างๆ เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดต่อโดยเฉพาะโรคเอดส์ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศและประชาคมอาเซียน รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อภาพลักษณ์ของไทยและภูมิภาคอาเซียน จึงจำเป็นจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในระดับภูมิภาคและนานาชาติในการพัฒนาเครื่องมือและกระบวนการที่ครอบคลุมทั้งมาตรการเชิงป้องกัน การปราบปราม และการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ด้วย

3.2.6 การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงรุนแรงแม้จะมีความพยายามในแก้ไขปัญหที่เข้มข้นมากขึ้น สถานการณ์ด้านยาเสพติดในประเทศไทยยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากปี 2550 มีคดียาเสพติดจำนวน 224.97 คดีต่อประชากรแสนคน และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงปี 2551-2555 เป็น 320.01, 371.57, 416.43, 539.91 และ 565.44 คดีต่อประชากรแสนคนตามลำดับ⁷ มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนของไทย ขณะที่พบว่ามีการส่งออกสารตั้งต้น เพื่อนำไปผลิตยาบ้าและยาไอซ์ในประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่องตลอดช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา

รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ ควบคู่กับกลไกการขับเคลื่อนเพื่อกวาดล้างยาเสพติดอย่างจริงจัง อาทิ กำหนดการแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ การกำหนดยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด⁸ พร้อมกับจัดตั้งกลไกในการขับเคลื่อน ได้แก่ ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (ศพส.) การยกระดับการแก้ไขปัญหายาเสพติดจาก “วาระแห่งชาติ” เป็น “วาระแห่งภูมิภาค” และไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมรัฐมนตรีอาเซียนสมัยพิเศษด้านยาเสพติด (Special ASEAN Ministerial Meeting on Drug Control) ในปี 2555 เพื่อย้ำเจตนารมณ์การต่อสู้กับปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังร่วมกับประเทศอาเซียนในฐานะหุ้นส่วนความร่วมมือแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในการสกัดกั้นการลักลอบการค้าในภูมิภาคของกลุ่มประเทศอาเซียน พร้อมทั้งให้วางเป้าหมายให้กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ของอาเซียนปลอดจากยาเสพติด และนำไปสู่การเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายในปี พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ ได้ดำเนินโครงการพัฒนาทางเลือกกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ร่วมกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ดำเนินโครงการความร่วมมือไทย-เมียนมาร์ ด้านการพัฒนาทางเลือกเพื่อพัฒนาชาวเขาให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเลิกการปลูกพืชเสพติด โดยรัฐบาลไทยสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งการผลักดันให้มีการจัดทำแนวปฏิบัติสากลเพื่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาทางเลือกในกรอบสหประชาชาติ

ถึงแม้ประเทศไทยจะได้เพิ่มความเข้มข้นในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง แต่สถานการณ์ปัญหายาเสพติดยังคงทวีความรุนแรงขึ้น ขบวนการค้ายาเสพติดมีการปรับเปลี่ยนกลวิธีใหม่ๆ อยู่เสมอ ตลอดจนมีกลยุทธ์ทางการตลาดที่สามารถสนองความต้องการของผู้เสพได้อย่างรวดเร็ว เป็นภัยคุกคามต่อคุณภาพและสวัสดิภาพของคนไทย จำเป็นต้องผลักดันให้ทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและภูมิภาคร่วมมือกันแก้ปัญหายาเสพติดให้บรรลุผลอย่างยั่งยืน

⁷ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ประมวลโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 23 มกราคม 2556

⁸ ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ครอบคลุม 7 แผนงาน ได้แก่ (1) การสร้างพลังสังคมและพลังชุมชนเอาชนะยาเสพติด (2) การแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด (3) การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (4) การปราบปรามยาเสพติดและบังคับใช้กฎหมาย (5) ความร่วมมือระหว่างประเทศ (6) การสกัดกั้นยาเสพติด และ (7) การบริหารจัดการแบบบูรณาการ

4

แนวทางการสร้างสังคมไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ในช่วงเวลาต่อจากนี้ สังคมไทยควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างจริงจัง เพื่อให้ประเทศไทยได้ใช้โอกาสจากการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจไทยได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งมีระบบการคุ้มครองทางสังคม ที่มีความครอบคลุม มีประสิทธิภาพ สามารถบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และลดความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ในการร่วมกันสร้างสังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนี้

4.1 การสร้างสังคมไทยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเร่งยกระดับทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะคุณภาพแรงงานไทย ดังนี้

4.1.1 ยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทั้งระบบ ตลอดทุกช่วงวัย ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียนในลักษณะผลลัพธ์การเรียนรู้ ทั้งความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติที่ชัดเจน เอื้อต่อการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติมาใช้เป็นแกนกลาง และให้ความสำคัญกับสมรรถนะในการปฏิบัติงานในรูปกรอบสมรรถนะวิชาชีพรวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน การเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล พร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ด้วยการสนับสนุนบทบาทผู้ประกอบการในการกำหนดทิศทางการกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะการกำหนดสมรรถนะกำลังคนตามมาตรฐานอาชีพ และการจัดการเรียนการสอนในลักษณะ Project Based Learning การติดตามคุณภาพการผลิตกำลังคนของสถาบันการศึกษาและฝึกอบรมต่างๆ การขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการในพื้นที่ในการจัดการศึกษาทวิภาคีและสหกิจศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ จะต้องเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นที่ยอมรับร่วมกันกับประเทศต่างๆ ในอาเซียน การจัดทำแผนการผลิตบุคลากรเพื่อตอบสนองตลาดแรงงานในอาเซียน และปรับเวลาเปิดปิดภาคเรียนของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกันในอาเซียน รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการศึกษาและเรียนรู้จากระบบผ่านสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบเพื่อยกระดับการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย

4.1.2 เร่งเพิ่มศักยภาพแรงงานไทยและสร้างโอกาสการมีงานทำ มุ่งยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มผลิตภาพกำลังแรงงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการดำเนินการร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาและการฝึกอบรมในการพัฒนาแรงงานให้มีความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการพัฒนาแรงงานให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และสามารถทำงานกับกลุ่มคนที่แตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม (Diversity at Work) การพัฒนาแรงงานที่มีความสามารถสูง (Talent Development) พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม เข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตให้มากขึ้น สนับสนุนการใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพและระบบมาตรฐานฝีมือแรงงานที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งระบบมาตรฐานอาชีพและค่าตอบแทนที่เป็นไปตามความสามารถและสมรรถนะของกำลังแรงงาน การส่งเสริมการขยายอายุเกษียณ และขยายโอกาสการมีงานทำในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีศักยภาพเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่เพื่อรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน พร้อมทั้งแก้ปัญหา

การขาดแคลนแรงงานระดับล่าง โดยเพิ่มจำนวนแรงงานด้วยการนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน และกำหนดมาตรการ/แนวทางในการบริหารแรงงานข้ามชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.3 เร่งพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม/สาขาอาชีพ ควบคู่กับการพัฒนาทักษะภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน รวมทั้งภาษาของประเทศคู่ค้าสำคัญ เพื่อสร้างโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยรองรับการขยายตัวด้านการผลิต การค้า การลงทุนและการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ทั้งนี้ ในระยะแรก ควรสร้างเครือข่ายอาสาสมัครผู้มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ อาทิ วุฒิอาสา เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เอกชน นักศึกษา/ครูอาสาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับประชาชนทั่วไปและผู้สนใจตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ตลอดจนควรเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ ที่สามารถเข้าใจง่าย และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book)

4.2 การสร้างสังคมไทยที่มีการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึงครอบคลุมทั้งคนไทยและคนต่างชาติ โดย

4.2.1 เสริมสร้างคุณภาพในการบริการสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยทางการแพทย์และสร้างนวัตกรรมการให้บริการรักษาพยาบาลควบคู่ไปกับการปรับปรุงจุดอ่อนทางด้านภาษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับบุคลากรประเทศอื่นๆ ในอาเซียนที่มีความสามารถทางด้านภาษามากกว่า ส่งเสริมให้หน่วยงานด้านสาธารณสุขของไทย โดยเฉพาะในระดับพื้นที่มีแนวทางในการให้บริการและสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นระบบในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขขั้นมูลฐาน เพื่อการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ และการลดผลกระทบต่อการให้บริการรักษาพยาบาลคนไทย

4.2.2 เร่งจัดการให้แรงงานได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยการพัฒนาระบบประกันสังคมให้เข้มแข็ง และผลักดันให้แรงงานนอกระบบสมัครเข้าเป็นสมาชิกของระบบประกันสังคมมากขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การเข้าถึงหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยเพื่อให้แรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงสิทธิและระบบการดูแล รวมทั้งการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันต่อไป

4.2.3 เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันภัยคุกคามจากการค้ามนุษย์และยาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ ติดตามความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของกระบวนการค้ามนุษย์และยาเสพติด ทั้งในประเทศ ตามชายแดน และภูมิภาคอย่างใกล้ชิด เพื่อให้รู้เท่าทันสถานการณ์สามารถกำหนดแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในประเทศ ภูมิภาค และระดับสากลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข . *สรุปผลการประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน ครั้งที่ 11 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง (11 ASEAN Health Ministers Meeting (AHMM) and Related Meetings)* , 2555
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. *ข้อตกลงยอมรับร่วม (MRA) ในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน*, 2551
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. *ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน*, พฤศจิกายน 2555
- ประภัสสร เทพชาตรี. *ความคืบหน้าในการจัดตั้งประชาคมอาเซียน*, อ้างถึงใน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. AEC News Alert, ข่าวประจำวันที่ 26 กรกฎาคม 2556
- บวรนนท์ คงกัลยา, Human Resource Shared Services (Thailand). *HR Transformation Change to AEC 2015* บรรยายในงานสัมมนาสายงานสังคม ศศช.เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2555
- ปิติ ศรีแสงนาม. *เตรียมรับ ชัยบุรุษ ทูทวิทย์ ไทย-อาเซียน* สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์, มิถุนายน 2556
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา .*รายงานการวิจัย การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*, มกราคม 2555
- สมชัย จิตสุชน. *AEC กับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและช่องว่างทางรายได้* เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2555 เรื่อง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : มายาคตี ความเป็นจริง โอกาสและความท้าทาย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 26 พฤศจิกายน 2555
- สุชาติ ทวีสิทธิ์, มาลี สันสุวรรณ, ศุภิตา ชนวนัน, บรรณาธิการ.*ประชากรและสังคม 2556 : ประชากรและสังคมในอาเซียน : ความท้าทายและโอกาส*, พิมพ์ครั้งที่ 1, นครปฐม, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556
- Human Development Report 2011, UNDP
- Human Development Report 2013, UNDP
- IMD World Competitiveness Yearbook, 2013
- International Labour Organization (2011), *Key Indicators of the Labour Market (KILM)* ILO Regional Office for Asia and the Pacific, *Labour and Social Trends in ASEAN 2010 :Sustaining Recovery and Development through Decent Work*, Bangkok : ILO.2010
- เว็บไซต์**
- ข้อมูลการสำรวจในปี 2556 เพื่อจัดลำดับมาตรฐานสาธารณสุข(2556)* เข้าถึงได้จาก <http://www.numbeo.com>
- ผู้จัดการ พิมพ์ข่าวอาชญากรรม *ป.ป.ส.เผย 4 ยุทธศาสตร์จัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ส.อาเซียน ลดปริมาณยาเสพติด* เข้าถึงได้จาก www.manager.co.th/crime/viewnews.aspx?NewsID=9560000095044
- พรธชญา ศิริวรรณบุษย์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล *ประชาคมอาเซียนกับความร่วมมือในการต่อต้านอาชญากรรมรูปแบบใหม่* 28 มีนาคม 2556 เข้าถึงได้จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1364454776&gripid=03&catid=03

แพรภัทร ยอดแก้ว. 2555. เอกสารประกอบการสอน รหัสวิชา 2000111 วิชาอาเซียนศึกษา (ASEAN Studies) 2555 โปรแกรมสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/506648>

มติชน ทีมข่าวเฉพาะกิจ รู้ทัน โจรไร้พรมแดน รับมือ ภัยเงียบ จากประชาคมอาเซียน 10 พฤษภาคม 2556 เข้าถึงได้จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1368165282&grpId=03&catid=03

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ข้อตกลงยอมรับร่วม (MRA) ในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน เข้าถึงได้จาก <http://www.crc.ac.th/ASEAN/>

ร่างกรอบยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ปี 2558 เข้าถึงได้จาก [www.nccd.go.th/upload/news/1\(77\).pdf](http://www.nccd.go.th/upload/news/1(77).pdf)

วรากร งามดี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. การบรรยาย เรื่อง "การเตรียมความพร้อมของข้าราชการ ในเรื่องความเปลี่ยนแปลงด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน" โดย ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ 25 เมษายน 2556 เข้าถึงได้จาก www.ocsc.go.th/ocsc/th/files/CSTI/AEAEN%20unit/cn%252550.pdf

องค์ความรู้อาเซียน. ประเทศไทยมีปัญหาขาดแคลนแรงงานมากที่สุดในประชาคมอาเซียน เข้าถึงได้จาก <http://www.thai-aec.com/123#ixzz2ZGqTNGvS>

Trafficking in Persons Report 2013. เข้าถึงได้จาก <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2013/>